

ACC. N:R M. 15333: 1-8.

Landskap: Dalsland Upptecknare: Anders Larsson, Högsäter
Härad: Västra Berättare: " " "
Socken: Rännelanda Berättarens yrke: lantbrukare
Uppteckningsår: 1961 Född år 1890 i Rännelanda

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Barnets vård och uppfostran u. förskoleåldern.

LUF 98

s. 1-8.

2/3-61.

Skriv endast på denna sida.

Barnets vård och uppfostran under förskoleåldern

Någon fast bestämd regel för barnens fostran har inte funnits här i orten. Alla har velat fostra sina barn på bästa sätt och tillvägagångssättet därför har varierat efter var och ens omdöme. Suntliga barn här i orten, både de som uppfostrats i stränghet och de som behandlats med mildhet, ha varit härliga i umgänget med andra och värt upp till goda medborgare, skötsamma och pålitliga.

Tid tiden omkring senaste sekelskifte var det stora barnkullar i nästan alla familjer här i orten som nästan uteslutande består av jordbrukare. Tillsynen och ansvaret för barnen åvörlade modern. De första barnen fick modern sköta ensam, men när dessa blevo litet större fick dessa hjälpa till med passningen av yngre syster. Småbarn bäddades i vagn och de större barnens arbete blev färst att röra på vagnen för de små. Äldres syn fick också se till de yngre även när de börjat att gå.

Luf 98

Man hade inga fördringar på barnens uppfödande så länge de var små. Då sammanföll också deras vilja med föräldrarnas. Men tillnytt fördrades i fråga om vad de tog sig till både när de var inne och ute. Detta för att de inte skulle skada sig själva eller annat. Tillsynen måste ske tills barnen blev ripas förståndiga att de själva förstod vad som gick av eller inte.

Vi ha nämnt att det var många barn i familjernas föräldrarna bekrävde, då inte ha mycket besvär med fostren. ty barnen själva förtroddes och lärde varandra och av varandra.

I förskoleåldern har barnen av sig själva varit lydiga och välvilliga med ädmijkt beteende mot föräldrar, släktingar och äldre personer. Föräldrarna tilltalades antingen med "I" eller pappa, mamma. Släktingarna tilltalades farbror, moster och kusinerna "du". Äldre grannar "grannfar", "grannmor" och yngre med förnamnet. Föräldrarna lärde barnen pojkar att bocka och flickor att säga vid hälsning och att backa så

snart det var anledning därtill.

Förbud och hotelser behövde endast sällan förekomma före skolåldern, ty då var barnen vänligen av sig själva snälla och medgärliga. Men så snart de kom till skolan lärde de varandra elakheter och då blev de annorlunda.

Man ville aldrig skrämma barn för spöken eller andra övernaturliga väsen. Däremot blev de varnade för ormar i skogen. Men när de var riktigt små såde man för att avvärja dem från lek vid vattensamlingar och brunnen att det fanns en "Neck" i vattnet som kan komma upp och dra ner till sig små barn i vattnet.

Det första barnet låg med modern om natten till det var ett par år. Därefter flyttades det till en barnbädd. Pojkar låg för sig och flickor för sig.

När barnen blev större utom att de kunde ha uterum skedem fick de sitta vid bordet med de äldre och äta samma mat som de vuxna.

I de flesta fallen fingo barnen hålla till i

Stugan var som helst. Härvid gjorde de ofta skada på föremål och det tyckte man inte om, men det var de egna barnen som hade gjort det, och då var det anledning till att ha överseende med sådant. Om man kunde se vilka man det hindra dem för skadegörelse. Man förmanade dem också att inte göra så mera, men något straff blev det sällan tal om.

Det var sparsamt med leksaker då vid sekelskiftet men barnen tillverkade också själva sådana i viss mån och nyttjade delvis husrädsaker att leka med.

kläder var det bort om vid sekelskiftet och därför fick moderna träget laga barnens vardagskläder.

Men barnen hade alltid bättre kläder när de skulle bort ibland. Någon dyrbar och förtämlig klädnad hade man inte råd till på landsbygden vid den tiden. Husmodern hade då så mycket att göra både inne i bostaden och även i ladugården, varför endast vad som ansågs nödvändigt gjordes för barnens klädsel.

När vardagskläderna ej längre var lönt att laga fick barnet ta de bättre kläderna i vardags och nya fick anses till rätt. Då behöfdes också något större storslek. Barnen smutsade kläderna rätt fort och de fick modern därför tvätta ibland. Det var ingen särskild typ för barnkläder utan de syddes i samma typ som de äldres. Även strumpor och skor var lika med de äldres. Kläderna syddes av skräddare och sömmerskor i orten. Skodon av ortens skomakare.

Pojkarna kortklippes i håret redan i tidiga barnåren. På flickorna fick håret växa och detta kaumades och flätades.

När barnen blev såpass stora att de kunde sitta med vid bordet fick de göra detta och de fick äta samma mat som de vuxna. Ett av barnen skulle läsa bordsbön högt. På de flesta ställen fick inte barnen kaffe annat än vid högtidliga tillfällen. Sotsaker och läckerheter varbades sällan, ty det var allmänt sparsam hushållning. När moderna var på ljudningar och kalas hade hon ofta med godsaker hem till barnen vilket dessa

satte stort värde på. När barnen var med till bjudningar fick modern hjälpa barnen vid förplägningen där och redan till åt dem på bästa sätt. När barnen hade ätit färdigt fick de gå från bordet sedan de tackat Gud för maten.

Omkring sekelskiftet bestod födan av bröd av sämmalen råg, potatis, mjölk, kött och ibland sill. Sillan huvudsakligen produceren från det egna jordbruket. En mycket vanlig maträtt för middagen var köttsoffa. Man kokade också ofta gröt och välling. Och barnen skulle ha samma mat som vuxna.

Om barnen blev sjuka eller brastiga fick de ligga till sängs tills de blev friska. Vid långvarigare sjukdomar anlätades dock läkare. Barnen skulle tvättas och bytas underkläder på varje vecka och de barn som hade ansåg för att gå huvudlöss kammades då noga med finkam, liksom för pajkar och flickor. Så snart barnen blivit räpas stora att de kunde tvätta sig själva fick de göra detta.

Mamman lärde barnen tidigt att säga till för närbehov och hon hade uppmärksamheten riktad på sådant. Behoven gjorde barnen på nattbänk och mamman satte dem därpå och var med dem tills det var klart. Men så tidigt som helst lärde man barnen att själva gå till avtödet ute.

Lekar och leksaker. Omkring sechschiftet köpte man sådana några leksaker för barnen utan dessa voro hemgjorda. Flickorna skulle ha dockor som mamman sydde själv och pojkarne skulle ha hästar gjorda av trä. Barnen började också tidigt att smicka och göra sig saker själva. De ville gärna använda hammare, spik och verktyg som fanns i huset. Ibland vågade de därvid träffa fingrarna med hammaren så att det gjordes ont och då blev det kanske snart bra om man blåste på fingrarna där det gjordes ont. Likadant kunde de raka att skada sig när de hanterade kniv och då fick man lägga on en bindel. Att några barn köptes till leksak en blindblocka som på den tiden kostade 25 öre och åt en sådan blev de mycket glada. Köpta saker värderades då mycket.

Mycket tidigt började man barnens undervisning. Först om den allsmäktige Gud som styr och verkar allting. Bordsböner och andra böner såsom "Gud som haer barnen kär, se till mig som liten är. Vart jag mig i världen vänder, står min hjälp i Herrens händer" m. fl. Barnen fick också tidigt följa med föräldrarna till kyrkan. Vidare fick barnen en a, b, c - bok med bilder i första delen i vilken de fick börja att lära sig att läsa. De flesta barnen kunde sägja sina flytande när de kommo till skolan vid nio års ålder. Men många barn som had svårare att lära kunde inte läsa så bra men man ville nödvändigt lära dem bokstäverna före skolans början.

Barnens sysselsättning var dels lek och egna arbeten och dels att hjälpa föräldrarna i den mån de förmådde.

Färestående giller som angivits för mer än 60 år sedan. Nu har förhållande förändras på alla områden och även beträffande barns uppfostran. På den tiden nödgades man att leva sparsamt och framför allt gällde det att tjäna så litet som möjligt.